

1151 (2021-2022) – Nr. 1
ingediend op 17 februari 2022 (2021-2022)

Verslag van het verzoekschrift

namens de Commissie voor Algemeen Beleid,
Financiën, Begroting en Justitie
uitgebracht door Arnout Coel

tot hervorming
van de Vlaamse regionale verkiezingen
en de samenstelling
en werking van het Vlaams Parlement

Samenstelling van de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie:

Voorzitter: Steven Vandeput.

Vaste leden:

Arnout Coel, Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Philippe Muyters, Steven Vandeput;
Adeline Blancquaert, Anke Van dermeersch, Wim Verheyden;
Koen Van den Heuvel, Peter Van Rompuy;
Willem-Frederik Schiltz, Maurits Vande Reyde;
Celia Groothedde, Björn Rzoska;
Ludwig Vandenhove.

Plaatsvervangers:

Liesbeth Homans, Lorin Parys, Sarah Smeyers, Wilfried Vandaele, Paul Van Miert;
Filip Brusselmans, Yves Buysse, Johan Deckmyn;
Jo Brouns, Stijn De Roo;
Marino Keulen, Gwendolyn Rutten;
Mieke Schauvliege, Jeremie Vaneekhout;
Bruno Tobback.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

1. Procedure

Op 13 juli 2020 werd een verzoekschrift ingediend tot hervorming van de Vlaamse regionale verkiezingen en de samenstelling en werking van het Vlaams Parlement (verzoekschrift nr. 23 (2019-2020)).

Het verzoekschrift werd ontvankelijk verklaard op 14 september 2020 en voor verdere behandeling verwezen naar de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie.

Op 30 maart 2021 besliste de commissie het verzoekschrift ten gronde te behandelen.

Op 1 februari 2022 kwam de commissie tot een besluit.

(Deze vergaderingen werden als videoconferentie georganiseerd.)

2. De beknopte inhoud van het verzoekschrift

De verzoeker meent dat het Vlaams Parlement sinds juli 1999 achteruitgaat inzake democratische zeggingskracht: door de 'vervalsing' van de federale verkiezingen, door het verlies van de Vlaamse kieskringkracht in 2014 met de verkokering van de Senaat en door het vastklinken van de federale, regionale en Europese verkiezingen op eenzelfde datum.

De verzoeker vraagt het Vlaams Parlement om zelf:

1. de stemplicht af te schaffen wegens fundamenteel onvrij en ondemocratisch;
2. een niet-getrapte zetelverdeling in te voeren over heel Vlaanderen, waarbij de zetels rechtstreeks aan de partijen worden toegekend op basis van de geldige stemmen (één kieskring);
3. in het Vlaams Parlement voor de helft van de zetels de ene, eigen Vlaamse kandidatenkieskring op te richten, voor Vlaamse toppolitici, regeringsleiders, via een afzonderlijke tweede stem;
4. de overdracht van de lijststem af te schaffen;
5. de afzonderlijke opvolgerslijst af te schaffen.

Op het eerste punt na gelden deze regels reeds voor de gemeenteraadsverkiezingen, met veel succes overigens, aldus de verzoeker. Alleen zo kan het Vlaams Parlement gezag ontwikkelen en zelfstandigheid afdwingen.

3. Bespreking op 30 maart 2021

De commissie nam op 30 maart 2021 kennis van een juridisch advies van de parlementaire diensten en besliste om het verzoekschrift ook aan de Kamer van volksvertegenwoordigers over te maken. De reden hiervoor is dat volgens het juridisch advies het federale niveau bevoegd is voor de voorstellen opgenomen in punten 1 en 2 van het verzoekschrift en mogelijk ook voor het punt 3 als de enige eigen Vlaamse kieskring ook het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest zou omvatten. Het overmaken van het verzoekschrift aan de Kamer gebeurde op 21 april 2021 met een brief van parlementsvoorzitter Liesbeth Homans aan de Kamervoorzitter.

De commissie besliste op dezelfde vergadering van 30 maart 2020 om wat de voorstellen betreft waarvoor het Vlaamse niveau wel bevoegd is, eerst de decretale bespreking af te wachten van de voorgenomen maatregelen over de versterking van de lokale democratie die opgenomen zijn in het Vlaamse regeerakkoord.

Bij brief van 20 april 2021 meldde commissievoorzitter Steven Vandeput deze beslissing van de commissie aan de verzoeker.

4. Goedkeuring door het Vlaams Parlement van het ontwerp van decreet tot wijziging van diverse decreten, wat betreft versterking van de lokale democratie op 14 juli 2021

Het ontwerp van decreet tot wijziging van diverse decreten, wat betreft versterking van de lokale democratie (*Parl.St.* Vl.Parl. 2020-21, nr. 790/1-12), aangenomen op 14 juli 2021, regelde voor het lokale niveau de afschaffing van de opkomstplicht, de afschaffing van volmachten op eer, de afschaffing van de invloed van de lijststem, de duidelijkheid over fracties, het initiatiefrecht inzake coalitievorming, het principe dat de kiezer de burgemeester bepaalt, de constructieve motie van wantrouwen, de vervroegde installatievergadering, het digitaal en hybride vergaderen, de nieuwe onverenigbaarheden, meer mogelijkheden voor fusiegemeenten en een aanpassing van het kader voor samenwerkingsverbanden.

5. Conclusie op 1 februari 2022

De commissie concludeert:

- 1° De voorstellen in het verzoekschrift waarvoor het federale niveau bevoegd is werden doorverwezen naar de Kamer van volksvertegenwoordigers op 21 april 2021.
- 2° De Vlaamse decretale hervorming met betrekking tot de versterking van de lokale democratie werd door het Vlaams Parlement aangenomen op 14 juli 2021.
- 3° Er blijven een paar voorstellen over in verband met de regionale verkiezingen waarvoor Vlaanderen bevoegd is maar die nog niet behandeld zijn door de commissie. Het betreft de voorstellen:
 - om de helft van de zetels via een afzonderlijke tweede stem te verdelen over één Vlaamse kieskring;
 - over het afschaffen van de overdracht van de lijststem;
 - over het afschaffen van de afzonderlijke opvolgerslijststem.

De Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie waardeert de inhoud van de voorstellen geformuleerd door de verzoeker en bedankt hem voor zijn bijdrage aan de discussie over de door hem aangekaarte issues, maar beslist dat het momenteel niet opportuun lijkt het debat over deze voorstellen te voeren.

Er lijken momenteel nog te veel meningsverschillen tussen de fracties over deze onderwerpen te bestaan om hierover coherente aanbevelingen te formuleren aan de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement.

Bovendien lijkt het waarschijnlijk dat sommige van deze voorstellen deel zullen uitmaken van de debatstof voor de regionale verkiezingen van 2024. Daarom beslist de commissie eenparig akte te nemen van de voorstellen, maar er geen positie over in te nemen.

Steven VANDEPUT,
voorzitter

Arnout COEL,
verslaggever